

## **Sažetak**

### **PROCESNOPRAVNI UČINCI ODGOVORA NA TUŽBU U PARNIČNOME POSTUPKU**

U radu je s teorijskoga i praktičnoga stajališta obrađen institut odgovora na tužbu i njegovi procesnopravni učinci te veza načela kontradiktornosti i načela dispozitivnosti na procesnopravni učinak odgovora na tužbu u parnici. Tijekom povijesnoga razvoja zakonodavac je obvezu dostave odgovora na tužbu normirao na različite načine tako da su procesni učinci njegova podnošenja odnosno nepodnošenja različito utjecali na daljnji tijek parnice, što je utvrđeno kroz povijesni prikaz procesnih zakona koji su važili na teritoriju Bosne i Hercegovine. Odgovor na tužbu kao institut procesnog prava reguliran je u svim pravnim sustavima. U tome su pravcu prilikom istraživanja komparirana procesna pravila koja se odnose na odgovor na tužbu i njegove procesno pravne učinke u pravnim sustavima bivših jugoslavenskih republika (Republika Hrvatska, Republika Srbija, Republika Makedonija, Republika Crna Gora, Republika Slovenija) i pojedinih europskih zemalja (Savezne Republika Njemačka i Republika Austrija). Obveznim dostavljanjem tužbe s priložima na odgovor udovoljava se načelu kontradiktornosti. Ono je u bosanskohercegovačkome pravnom poretku sadržano na ustavnoj i zakonskoj razini kao i u međunarodnim dokumentima. Najvažniji je izvor prava Europska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda Vijeća Europe. Iz toga je razloga načelo kontradiktornosti prethodno izloženo prema Zakonima u parničnim postupcima u Bosni i Hercegovini, a potom i kao aspekt prava na pravično suđenje iz čl. 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Dostavom tužbe s priložima na obvezan odgovor tuženiku je pružena mogućnost da se očituje o navodima i zahtjevima tužbe, da predloži dokaze kojima potkrepljuje te navode, da istakne procesne i materijalne prigovore, te da prizna ili ospori tužiteljev tužbeni zahtjev. Tuženik svojim ponašanjem, odnosno sadržajem svoga odgovora na tužbu ili njegovim izostankom, u skladu s načelom dispozicije, određuje daljnje postupanje suda i ostvaruje različite moguće načine procesnopравnih učinaka na tijek parničnoga postupka. Ako tuženik ospori postavljeni tužbeni zahtjev, sud će zakazati pripremno ročište i provesti kontradiktoran postupak. Ako tuženik u svome odgovoru prizna tužbeni zahtjev, sud će bez daljnjega raspravljanja, uz ispunjenje ostalih zakonom predviđenih uvjeta, donijeti presudu kojom usvaja tužbeni zahtjev – presudu na temelju priznanja. U situaciji kada tuženik propusti dostaviti odgovor na tužbu u zakonskome roku od

30 dana, postupanje suda ovisit će isključivo o dispoziciji tužitelja je li u tužbi istaknuo prijedlog za donošenje presude zbog propuštanja, pa ako jest, sud usvaja tužbeni zahtjev tužitelja (donosi presudu zbog propuštanja) ako su ispunjeni i ostali zakonom propisani uvjeti. Ako je takvu mogućnost načina okončanja postupka tužitelj izostavio, sud je dužan provesti kontradiktorni postupak.

Bosna i Hercegovina je 14. veljače 2016. godine u skladu s odredbom čl. 49. Ugovora o Europskoj uniji podnijela formalni zahtjev za članstvo u Europskoj uniji, koji za državu članicu koja pristupa uniji podrazumijeva pristup pravnoj stečevini (*acquis communautaire*) Europske unije. Svaka država koja želi pristupiti Europskoj uniji, mora prihvatiti osnivačke ugovore i uskladiti svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom Europske unije. Europski je zakonodavac dosada unificirao tri europska građanska postupka: postupak o europskome ovršnom naslovu za nesporne tražbine, postupak o europskome platnom nalogu te postupak u sporovima male vrijednosti. Uredbama koje reguliraju ove postupke stvorio je standardizirane i originalne postupke na europskoj zajedničkoj razini. Nacionalni su sudovi prvi put dužni izravno primjenjivati pravila građanskih postupaka koje nije donio domaći zakonodavac. Bosna i Hercegovina na putu prema Europskoj uniji mora prilagoditi svoje parnično zakonodavstvo i u okviru pravosudne suradnje u Europskoj uniji osigurati uvjete za izravnu primjenu ovih Uredbi nakon što postane članica Europske unije. Stoga su u završnome dijelu rada na sveobuhvatan način analizirani unificirani europski postupci o europskome ovršnom naslovu za nesporne tražbine, o europskom platnom nalogu te o sporovima male vrijednosti.

Konačno, rad daje prijedloge za ostvarivanje bržih i ekonomičnijih parničnih postupaka konkretnim prijedlozima izmjena pozitivnoga zakonodavstva. Predložit će se i izmjene *de lege ferenda* Zakona o parničnom postupku u smjeru ostvarivanja pravosudne suradnje u Europskoj uniji ugradnjom posebne glave u zakon o europskim parničnim postupcima kako bi se Bosna i Hercegovina pripremila za izravnu primjenu navedenih uredbi nakon što postane članicom Europske unije, a odredbe bi stupile na snagu danom prijema Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

Ključne riječi: načelo kontradiktornosti, načelo dispozicije, tužba, odgovor na tužbu, pripremno ročište, presuda na temelju priznanja, presuda zbog propuštanja, postupak o europskome ovršnom naslovu za nesporne tražbine, postupak o europskome platnom nalogu, postupak u sporovima male vrijednosti.

**Summary**  
**PROCEDURAL EFFECTS OF THE STATEMENT OF DEFENSE**  
**IN CIVIL PROCEDURE**

This paper deals with the institute of statement of defense and its procedural effects, from the theoretical and practical point of view, as well as the connection between the principle of contradiction and the principle of dispositivity to the procedural effect of a statement of defense in litigation. During the historical development the legislator regulated the obligation to submit a statement of defense in different ways so that the procedural effects of its filing, i.e. non-filing, differently affected the further course of litigation, which was determined through the historical review of procedural laws in Bosnia and Herzegovina. The statement of defense as an institute of procedural law is regulated in all legal systems. In that direction, during the research procedural rules were compared related to the statement of defense and its procedural legal effects in the legal systems of the former Yugoslav republics (Republic of Croatia, Republic of Serbia, Republic of Macedonia, Republic of Montenegro, Republic of Slovenia) and individual European countries (The Federal Republic of Germany and Republic of Austria). The principle of adversarial proceedings is met by the obligatory submission of a lawsuit with attachments in order of filing statement of defense. It is contained in the Bosnian-Herzegovinian legal order at the constitutional and legal level as well as in international documents. The most important source of law is the European Convention on Human Rights brought by the Council of Europe. For this reason the principle of adversarial proceedings was previously set out in accordance with the Laws in Civil Procedure in Bosnia and Herzegovina, and then as an aspect of the right to a fair trial under article 6. of European Convention on Human Rights. By submitting the lawsuit with attachments for the obligatory filing statement of defense, the defendant was given the opportunity to comment on the allegations and claims of the lawsuit, to present evidence to substantiate these allegations, to point out procedural and material objections, and to admit or challenge the plaintiff's claim. The defendant, by their conduct, i.e. the content of their statement of defense to the lawsuit or their absence, in accordance with the principle of disposition, determines the further procedural actions of the court and achieves various possible ways of procedural effects on the course of civil proceedings. If the defendant disputes the filed claim, the court will schedule a preparatory hearing and conduct an adversarial procedure. If the defendant admits the claim in their statement of defense, the court will, without further discussion, with the fulfilment of other conditions provided by law,

render a judgment approving the claim – a verdict based on a confession. In a situation when the defendant fails to submit a statement of defense within the statutory period of 30 days, the court's action will depend solely on the plaintiff's disposition whether he pointed out in the lawsuit a motion for a default judgment, if so, the court upholds the plaintiff's claim (renders a default judgment) if the other statutory conditions are met. If such a possibility of the manner of terminating the proceedings has been omitted by the plaintiff, the court is obliged to conduct an adversarial proceeding.

Bosnia and Herzegovina submitted a formal application for membership of the European Union on 14<sup>th</sup> of February 2016, in accordance with the provisions of article 49 of the Treaty on European Union, which for a member state acceding to the Union implies access to the *acquis* (*acquis communautaire*) of European Union. Any country wishing to join the European Union must accept the founding treaties and align its legislation with the *acquis* of European Union. The European legislator has so far unified three European civil proceedings: the European Enforcement Order procedure for uncontested claims, the European payment order procedure, and the small claims procedure. The regulations governing these procedures have created standardized and original procedures at the European common level. For the first time national courts are required to directly apply the rules of civil procedure not enacted by the domestic legislature. On its way to the European Union Bosnia and Herzegovina must adapt its civil law legislation and, within the framework of judicial cooperation in the European Union, ensure the conditions for the direct application of these Regulations once it becomes a member of the European Union. Therefore, in the final part of the paper the unified European procedures on the European Enforcement Title for undisputed claims, the procedure on the European payment order, and the procedure in small claims are comprehensively analyzed.

At last, the paper provides proposals for faster and more economical litigation, concrete proposals for changes in positive legislation. Amendments *de lege ferenda* to the Civil Procedure act in the direction of achieving judicial cooperation in the European Union will be proposed by incorporating a special chapter in the law on European civil proceedings, in order to prepare Bosnia and Herzegovina for direct application of these Regulations after becoming a member of the European Union, and the provisions would enter into force on the day of Bosnia and Herzegovina's accession to the European Union.

**Keywords:** adversarial principle, disposition principle, lawsuit, statement of defense, preparatory hearing, a verdict based on a confession, a default judgment, European

enforcement order procedure for undisputed claims, European payment order procedure, small claims procedure.